

Notat om betydningen af ordet 'dannelse' i udviklingsgruppens notater

Udviklingsgruppen foreslår i sine notater, at der etableres to nye 'dannelsesfag', som træder i stedet for Almen dannelse: Kristendomskundskab, livsoplysning og medborgerskab (KLM). De nye fag kaldes Lærerens professionelle autoritet og dannelse og Skolen som dannelsesinstitution. Det første har "fokus på personlig dannelse af den studerende til lærerjobbet", mens det andet er "mere målrettet dannelsen af den studerende til at forstå skolens almindelige rolle og formål" (s. 39). I den første karakteristik betyder 'dannelse' nærmest kvalifikation, som er målrettet professionen. I den anden karakteristik er betydningen uklar. Der kunne have stået 'uddannelsen' i stedet for 'dannelsen'. Faget handler ikke om den studerendes almene dannelse, men om at kvalificere en forståelse af almen dannelse i skolen.

Udviklingsgruppen bruger 'dannelse' i en række forskellige ordsammenhænge, hvor der er stillet ét eller flere ord foran. Den studerendes dannelse omtales aldrig som 'almen' i det fremlagte forslag, men er 'personlig', 'praktisk-pædagogisk', 'fagpersonlig' og 'lærerfaglig', uden at det er klart, hvori forskellen består. Samtidig adskiller 'lærerfaglig dannelse' sig åbenbart fra 'dannelsen': "Dannelse og lærerfaglig dannelse må altid forholde sig til forandringer i samtiden." Dannelsen synes her at være uden kulturhistorisk forankring. Udviklingsgruppen taler desuden om 'forsknings- og udviklingsdannelse' og 'professionskompetencer og -dannelse' uden at forklare disse ord dannelsers betydning. Det kunne se ud til, at udviklingsgruppen forveksler dannelsesbegrebet med kompetencebegrebet.

Udviklingsgruppens notater synes i høj grad inspireret af et dokument fra Danske Professionshøjskoler (DP). Mange af de ord, udviklingsgruppen stiller foran 'dannelsen', kommer fra dette dokument, uden at det er klart markeret i udviklingsgruppens egen tekst. Det, udviklingsgruppen kalder 'dannelsen', hedder hos DP enten "udvikling" eller "spor". Eksempelvis bliver "fagpersonlig udvikling" ændret til 'fagpersonlig dannelse', uden at betydningen dermed ændres. DP taler om "professionsudvikling"; udviklingsgruppen veksler det til 'professionsdannelse'.

Udviklingsgruppen genbruger et forslag fra DP om tre progressionsspor i uddannelsen, men omdøber dem. Et "praktisk-pædagogisk spor" bliver til et spor for 'praktisk-pædagogisk dannelse', et "forsknings- og udviklingsspor" bliver til 'forsknings- og udviklingsdannelse', mens et "fagpersonligt udviklingsspor – lærerens professionelle autoritet" reduceres til 'fagpersonlig dannelse'. Den udeladte del af dette spor (lærerens professionelle autoritet) ophøjes til et fag ved at tilsætte 'dannelsen': Lærerens professionelle autoritet og dannelse. Ordet 'dannelse' er i udviklingsgruppens brug ikke bærer af sin leksikalske betydning længere, men synonym for flere andre ord, der betyder noget andet.

Udviklingsgruppen "betragter dannelse som et kerneelement i læreruddannelsen" og foreslår derfor, "at dannelse skal indgå i hele uddannelsens indhold" (s. 8). Det betyder, at kvalifikation, udvikling og kompetencer ses som kerneelementer. Udviklingsgruppen nævner ikke almen dannelse som et kerneelement, skønt den almene dannelse har tydelig prioritet både i forligsteksten fra 2012 og tillægsaftalen fra 2018. Udviklingsgruppen har heller ikke et progressionsspor for almen dannelse. Udviklingsgruppen omtaler kun almen dannelse i relation til KLM, som ønskes afskaffet.

Anvendte kilder

Danske Professionshøjskoler, *Udvikling af Læreruddannelsen. Retning, indhold, principper og progression i fremtidens læreruddannelse*, 2020.

Udviklingsgruppens notater med uddybning af forslag til en nytænkt læreruddannelse, 2021.